

ELOGIU UNUI... ELOGIU

Publicat la finele anului trecut, dar apărut pe rafturi și pe mesele din birourile noastre în debutul anului curent, volumul *Elogiu lecturii: editoriale din revista BiblioPolis (2003-2015)* de Vlad Pohilă, scriitor, jurnalist, lingvist, traducător, redactor-șef al revistei de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură *BiblioPolis*, constituie un eveniment remarcabil în viața și activitatea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, sub auspiciile căreia a și fost tipărită această lucrare de specialitate, întrucât cuprinde editorialele din revista menționată mai sus, care sunt scrise de pe poziția unui colaborator al acestei reviste chiar de la înființarea ei. De fapt, se poate spune că volumul dat este o altă ediție (revăzută și completată) a celui de acum trei ani, precedentă carte având titlul *Arta de a pasiona cititorii* (Chișinău, 2012).

Motivul tipăririi unei noi culegeri de editoriale apărute la revista *BiblioPolis* ni-l explică însuși autorul în prefața intitulată *Deschizând ușa din față a casei...*: „De regulă, ca pretexte pentru reeditarea unei cărți sunt invocate următoarele (ordinea enumerării este cu totul aleatorie): a) tirajul inițial s-a epuizat, noi exemplare fiind solicitate; b) lucrarea s-a bucurat de un frumos succes la public, a beneficiat de recenzii și consemnări elogioase, de lansări și prezentări zgomotoase, eventual, de premii și diplome la concursuri, expoziții, saloane de carte; c) a reținut atenția specialiștilor, aceștia subliniind necesitatea unei reeditări cu posibile adăugiri, completări, precizări.

Trebuie să recunosc: nimic din acestea nu s-a întâmplat cu prima ediție a prezentei cărți, *Arta de a pasiona cititorii*. Totuși, administrația Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, colegii-editori (și cititori!) nu că m-au sprijinit în intenția de a scoate o nouă ediție, ci, într-un fel, au insistat să predau la tipografie manuscri-

sul revăzut și completat al volumului cu editoriale despre triada carte – lectură – bibliotecă. Astfel, se naște, iată, o carte, parțial nouă, parțial veche: *Elogiu lecturii*.

Există motive reale pentru reeditarea acestui volum? Credem că da, măcar și pentru a respecta și noi principiul enunțat într-un editorial scris cu vreo doi ani în urmă, potrivit căruia textele risipite în presa periodică obțin o nouă configurație, o nouă dimensiune, poate și un nou conținut atunci când sunt adunate într-un volum de autor. Iar între timp – după apariția *Artei de a pasiona cititorii* – am „risipit” în revista *BiblioPolis* încă vreo 12 editoriale, fiecare axat pe un subiect distinct din universul bibliologic. Aceste texte, relativ recente, neîndoios, completează noua carte, întregesc linia ei tematică, confirmă, subliniază, accentuează mesajul volumului reeditat prin completare, adăugire, întregire. În plus, noua ediție s-ar putea să prezinte într-o lumină inedită și discursul general al scrierilor noastre consacrate triadei carte – lectură – bibliotecă. După cum vor observa, fără greutate, cei mai mulți potențiali cititori, prin însuși titlul acestei ediții, am deplasat nițel accentul mesajului – de la pasiunea lecturii, la elogierea ei. Deplasarea este una cu precădere simbolică, deoarece prea de tot strânsă-i legătura între patima cititului și lauda lui (ca o formă de exprimare a recunoștinței pentru binele ce ni-l fac, de obicei, cărțile); un om îndrăgostit, nu poate să nu laude obiectul afecțiunii sale. Or, subsemnatul, cum a crezut neclintit în rostul suprem al cititului pentru formarea omului adevărat – inteligent, puternic, frumos, bun etc. –, cu aceeași ardoare crede și în necesitatea de a se aduce laude cărții, lecturii, bibliotecii – măcar și ca o formă de promovare a acestora printre cei care încă nu știu bucuria de a trăi printre cărți, cu cărțile, uneori, și de dragul cărților. De aici derivă și mesajul ușor modificat al volumului de față: lăudăm/ cinstim/ omagiem/ elogiem ceea ce ne priște, ne face bine; ceea ce ne este absolut necesar în viață, ceea ce trebuie să fie o parte însemnată, dacă nu și esențială, a existenței fiecărui om care dorește să se afirme și ca personalitate. Rămân un adept ferm al opiniei că triada **carte – lectură – bibliotecă** constituie un subiect major, mereu demn de atenția celor care scriu sau cultivă alte forme de promovare a unor aspecte de prim rang ale existenței noastre – în trecut, acum și în viitor”.

În recenzia *Împătimit de carte și bibliotecă* (BiblioPolis, 2013, nr. 1, vol. 47, p. 203-209) la prima ediție a culegerii de editoriale, subsemnatul menționa întrebările și problemele care îl frământă sau chiar îl îngrijorează pe omul de cultură Vlad Pohilă. Trebuie să menționăm faptul că la majoritatea dintre ele dumnealui găsește răspunsuri sau propune soluții. Parcurgând filă cu filă volumul *Elogiu lecturii*, vom continua în cele ce urmează șirul – întrerupt acum trei ani – al acestor aspecte din viața Societății Cunoașterii ce necesită o lămurire, o precizare sau care se pretează la o discuție.

- În editorialul *Testul de sinceritate al bibliotecarilor noștri* (BiblioPolis, 2012, nr. 3, vol. 44, p. 173-177), autorul relatează momente mai puțin cunoscute din viața și activitatea bibliotecarilor, ca, de exemplu, expunerea lor la diverse examene, controale, evaluări. Propunând angajaților BM „B.P. Hasdeu” un test-provocare – să scrie câte un material ad-hoc, pentru numărul omagial al revistei *BiblioPolis*, număr consacrat, aproape integral, aniversării a 135 de ani de la întemeierea instituției noastre, a fost lămurită o problemă până atunci confuză: autorii eseurilor nu s-au plâns de caracterul lipsit de consistență al activității lor în bibliotecă, dar nici nu au adoptat un stil prea elogios la adresa muncii prestate sau la acțiunile administrației. „Majoritatea absolută a bibliotecarilor, care ne-au scris, se simte bine, comod, „natural” la locul de muncă, percepend exercitarea profesiei alese nu ca pe o povară, ci ca pe o necesitate vitală, iar unii – chiar ca pe o plăcere, o îndeletnicire ce le produce adevărate satisfacții sufletești. Nimeni nu regretă că a optat în tinerețe – cu cinci, zece, 15, 20 sau 30 de ani în urmă – pentru profesia de bibliotecar. Gradul de satisfacție de la munca în bibliotecă este ilustrat de unele autoare prin calificative sublimatoare referitor la bibliotecă: *a doua mea casă, destinul meu* și chiar *tot ce am mai bun în viață*. Alături de plăcerea de a munci cu cărțile, cu cititorii, dar și cu autorii unor volume, se situează bucuria de a fi util societății în opera de informare și de culturalizare a oamenilor, sentiment adeseori secundat de mândria de a profesa biblioteconomia. Nu în puține cazuri autoarele noastre subliniază că se mândresc pentru faptul de a munci la Bi-

biblioteca Municipală, pe care o consideră o instituție de real prestigiu, fără a neglija importanța altor instituții similare de la Chișinău sau din alte părți”.

- Un alt editorial – *Cărțile și autoritățile (BiblioPolis, 2012, nr. 4, vol. 45, p. 177-181)* – este consacrat relațiilor dintre biblioteci și organele puterii de stat care dirijează aceste instituții culturale. „Or, se creează impresia că unii politicieni de la noi au teamă de cultură, de oamenii din această sferă de activitate. Sau, dacă nu au teamă, atunci îi apucă un fel de alergie și, la sigur, mulți dintre ei manifestă o indiferență soră cu aroganța, amintindu-și de bieții „ostași ai frontului cultural” doar în ajunul campaniilor electorale”. Autorul ne face cunoștință cu primarul orașului Ventpils, situat nu departe de Riga, capitala Letoniei, pe nume Aivars Lembergs, care poate servi drept exemplu de o comportare și o atitudine pilduitoare față de cultură, deoarece – pe lângă multitudinea de griji pe care o are – reușește să ajungă și la lansări de carte, la spectacole, la inaugurarea unor expoziții sau festivaluri, ceea ce nu se prea observă la autoritățile chișinăuiene.
- În *Dimensiunea culturală a revistei „BiblioPolis” (BiblioPolis, 2013, nr. 1, vol. 47, p. 182-187)*, Vlad Pohilă, pe lângă explicarea noțiunii de *cultură*, trece în revistă cei zece ani de existență a publicației noastre, menționând că „revista *BiblioPolis* care, lucru știut, din capul locului a fost concepută ca o publicație de specialitate, însă cu dublă specializare: biblioteconomie (plus științele comunicării) și cultură. Nu au existat în întreaga perioadă de apariție a revistei BM niciun fel de disensiuni în privința prevalării sau „subminării” unei din aceste două specializări, profiluri de bază ale *BiblioPolis*-ului”.
- *O mie de cărți necitite...* (*BiblioPolis, 2013, nr. 2, vol. 48, p. 188-206*) reprezintă, în esență, un reportaj despre călătoria sa în interes de serviciu (ca multe altele în tovărășia dr. în economie Vasile Șoimaru) pe „diferite Drumuri ale Cărții”, ce au cuprins „un traseu relativ relaxant: vreo 1500 kilometri dus și întors, de la Prut până la Olt, însă de-a lungul a 10-12 zile”. Cititorul poate savura „aventu-

rile” culturale ale celor doi protagoniști, vizitând orașele Roman, Onești, Târgu-Ocna, București, Pitești, Râmnicu Vâlcea, ca în cele din urmă să afle (cu uimire!) despre cele „o mie de cărți necitite” ale lui Petre Dinescu, șef al Tribunalului Județean Vâlcea.

- Urmează editorialul *Cartea expusă, cartea (ne)premiată* (*BiblioPolis*, 2013, nr. 3, vol. 49, p. 206-214) despre „fazele existențiale” ale cărților – faza de manuscris, procesul de pregătire a manuscrisului pentru tipar sau procesul de postare pe internet și tipărirea, editarea, apariția însăși a volumului.
- Editorialul *Bibliotecile și elitele* (*BiblioPolis*, 2013, nr. 4, vol. 50, p. 214-219) ne ține aproape de același context, doar că în vizor sunt luate elitele și rolul lor în dezvoltarea societății, propășirea culturii, în primul rând: „În linii mari, relațiile bibliotecilor cu reprezentanții elitelor sunt armonioase, de foarte multe ori – cordiale, sincer amicale. Este adevărat că o persoană reductabilă, prin prezența sa, întărită de o conferință, un discurs, un dialog cu cititorii, o donație de carte, o expoziție, un minispectacol etc. – face cinste unei instituții bibliotecare. Mai simplu spus, în termeni actuali – omul de elită face un mare bine utilizatorilor unei biblioteci și, în egală măsură, face bine imaginii bibliotecii. Dar nu mai puțin adevărat este și faptul că aceeași persoană de elită beneficiază sau poate profita din plin de chiar cea mai modestă găzduire la bibliotecă: în condițiile în care cărțile sunt scumpe, multe – și greu accesibile, un scriitor prezent la o întâlnire cu utilizatorii unei biblioteci, cu certitudine își adaugă noi admiratori sau, cel puțin, astfel apar în calea lui noi persoane – potențiali cititori ai lucrărilor sale din trecut, din prezent și din viitor”.
- Vlad Pohilă, prin mâna căruia trec anual zeci de manuscrise, cunoaște bine rostul muncii scriitoricești și de cercetare, ceea ce și dezvăluie în editorialul *Scrierile risipite, scrierile adunate* (*BiblioPolis*, 2014, nr. 1, vol. 51, p. 219-223): „Din fericire, există însă modalități, șanse reale de a lungi viața unei/ unor scrieri risipite, de a le salva de la pieire prin uitare. Șansa aceasta se numește – și de aceasta dată! – cartea.

Dar cum să aduni într-o carte scrierile risipite și, cel mai important și mai dificil aspect – cum să tipărești o asemenea carte? Ca și în numeroase alte situații de viață, nu este simplu, însă nici imposibil nu este. La modul ideal, elaborarea unei cărți din texte împrăștiate prin presa periodică se face la solicitarea unei edituri sau a altei instituții abilitate cu tipărirea cărților. Pentru a vedea atâta generozitate cu ochii proprii trebuie să ai mare noroc, dar și mai bine e să scrii texte de o calitate indubitabilă, cu un demers ce ar avea numeroși simpatizanți, părtași, oameni pur și simplu interesați de abordările ce se conțin în lucrările tale”.

- Topurile, mai ales cele de literatură artistică (beletristică), sunt subiectul eseului *Despre topuri, ca modalități de promovare a lecturilor* (BiblioPolis, 2014, nr. 2, vol. 52, p. 223-228).
- Nu este deloc de mirare că în era informațională Vlad Pohilă abordează diverse aspecte în legătură cu „păienjenitul global” – în acest sens, citești editorialul *Elogiu internetului* (BiblioPolis, 2014, nr. 3, vol. 53, p. 228-233). Iată una dintre meditațiile dumnealui: „În pofida acestor rezerve, care pot fi percepute și ca niște neliniști pur subiective; dincolo de faptul că sunt doar un umil (prea puțin implicat) cetățean al Regatului Virtual, țin să fac internetului un sincer, mare, nesfârșit elogiu. Să-mi exprim recunoștința pentru că ne pune la dispoziție cea mai diversă și (totuși!) mai completă sursă de informare, într-o epocă în care dacă nu ești informat, riști să devii un ratat – sub aspect profesional, dar și din punct de vedere strict uman”.
- În editorialul *Neuitarea, datoria noastră profesională și morală* (BiblioPolis, 2014, nr. 4, vol. 54, p. 233-239), Vlad Pohilă menționează: „An de an, pe agenda bibliotecilor noastre, am impresia, este tot mai mare numărul de activități omagiale și de comemorare a unor personalități marcante din trecut și contemporane, conferindu-se acestor manifestări, pe lângă aspectul informativ-estetic, și un tot mai subliniat substrat instructiv, educativ, moral, dacă vreți. Omagiind și comemorând personalități, evenimente și instituții, bibliotecile le includ, astfel, într-un circuit al cinstirii

memoriei, dar și al prețuirii, al (re)punerii în valoare, al (re)descoperirii, din punctul de vedere al percepției contemporane, a unor talente, opere sau capodopere, a unor fapte de importanță majoră pentru istoria, pentru însăși existența comunității. A pune în valoare și a menține personalități, instituții, evenimente majore într-un circuit al neuitării este, de fapt, o datorie profesională a bibliotecarilor – ca și a muzeografilor, a istoricilor sau a jurnaliștilor, fiecare având grila proprie de marcaj”.

- Editorialul *Viitorul bibliotecii, viitorul societății* (*BiblioPolis*, 2014, nr. 5, vol. 55, p. 239-243) este dedicat atenției pe care o acordă bibliotecile copiilor, adolescenților și tinerilor.
- Prin atractivul editorial *Valori europene, valori perene* (*BiblioPolis*, 2015, nr. 1, vol. 56, p. 244-250), autorul ne îndeamnă să susținem vectorul european de dezvoltare a Republicii Moldova: „Pentru mulțimea de realizări – în beneficiul omului, întru prosperarea culturii, literaturii, artelor, filosofiei, învățământului, științei, inclusiv, mai nou: a tehnologiilor informaționale – Europa este admirată, iubită, dorită. În multe privințe Europa de Vest a devenit un model pentru alte popoare și continente (Statele Unite ale Americii, Canada, Australia, Noua Zeelandă sau Israelul sunt, în general, niște emanații, ale Occidentului european). Chiar și unele popoare situate geografic în Europa (în centrul, în sudul sau în estul continentului) aspiră să ajungă la standardele europene, prin care se are în vedere, desigur, modelul occidental, vest-european. Este un model amplu, cuprinzător, complex, care înseamnă pentru unii standardul înalt de viață, pentru alții – implantarea efectelor unei democrații autentice; pentru cei din a treia categorie – realizările din învățământ și din știință; plus, libertatea creației, secundată de protecția operelor de artă și a creatorilor lor”.
- Sfaturi utile pentru atestările profesionale găsim în editorialul „*Care e ultima carte pe care ai citit-o? ...*” (*BiblioPolis*, 2015, nr. 2, vol. 57, p. 251-255).
- Ultimul editorial din prezentul volum (dar suntem convinși că nu este ultimul din cariera de publicist-editoria-

list a lui Vlad Pohilă) se intitulează *Devalorizarea omagierilor* (*BiblioPolis*, 2015, nr. 3, vol. 58, p. 256-261) și face referire, îndeosebi, la modul (felul) de omagiere (în România și în Republica Moldova) a clasicului literaturii române Mihail Sadoveanu, care în 2015 ar fi împlinit 135 de ani de la naștere.

În postfața volumului dat – *În slujba cărții și a culturii „Cetatea BiblioPolis” din Chișinău și slujitorii ei* – autoarea, dr. Iulia Mărgărit, de la Academia Română, remarcă: „Șansa de a fi dispus de o revistă proprie, cu un nume simbolic, *BiblioPolis*, i-a permis acestuia din urmă [lui Vl. Pohilă – *n.n.*] să deschidă seria unor editoriale spre cunoașterea și recunoașterea forului cultural menționat, într-un instructiv „proces” al cărții, al culturii. [...] Vl. Pohilă militează pentru cultivarea unei atitudini respectuoase față de carte, pentru aprecierea corespunzătoare a acesteia, subliniind rolul decisiv al bibliotecii de „Profesor suprem”. După abecedar, școală, învățători, părinți, Biblioteca este de dorit să conlucreze pentru dezvoltarea și formarea plăcerii de a citi: în adolescență un anumit tip de lecturi (personaje-model), la tinerețe, lecturi speciale, sentimentale, reflexive, apoi completări pentru toate vârstele. [...] Prin activitatea sa publicistică, suplimentară în raport cu aceea propriu-zisă, Vl. Pohilă desfășoară un amplu proiect cultural, în care s-a autoînrolat, practicând voluntariatul. Și-a propus să contribuie la reșezarea bibliotecii pe fâgașul ei de autentic for conceput pentru a oferi cultură, a forma prin cultură, a trezi conștiințe intelectuale, etnice, umane. În acest scop, face uz de toate armele: de scrisul său și al altora, de forța Cărții Cărților și, în general, a altor cărți din trecut și prezent, de comandamentul de a sluji cultura în varianta cultivată a limbii materne, pentru a cuceri și modela cititorii, calea sigură către emancipare și civilizație”.

Urmează capitolul de aprecieri, semnate de conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, prof. dr. Zamfira Mihail și Ionel Căpiță, poet și jurnalist.

Volumul *Elogiu lecturii* se încheie cu o notă biografică, din care cititorul poate afla diverse date din viața și activitatea scriitorului și publicistului-editorialist Vlad Pohilă.

Dacă vom face o privire generală, odihnită, discretă și pătimășă asupra culegerii de editoriale ale lui Vlad Pohilă, vom găsi

destule argumente să ne bucurăm de o întâlnire miraculoasă cu lumea în care trăiesc bibliotecarii – universul cărților și Templul Cunoștințelor care este biblioteca. Fiecare editorial se remarcă prin nouitate stilistică, prin modul rafinat și nuanțat de îmbinare a cuvintelor în fraze ce denotă o măiestrie de profesionist.

Observăm că autorul acestor mărgăritare jurnalistice mereu a avut ceva de aflat, de înfruntat, de îndreptat, iar uneori de luat de la capăt cercetările minuțioase, investigațiile realizate pe parcursul mai multor ani. În general, descrie ceea ce vede că se petrece în jurul său, redă dialogurile sale cu personalități evidente ale literaturii, științei, culturii. Uneori este nevoit să se confrunte și cu persoane incapabile de la conducerea diferitor instituții sau organizații, care se cred atotștiutori și atotputernici, dar nu pot lua în seamă lucruri, la prima vedere, mărunte fără de care cultura, în general, nu se poate dezvolta. Deci putem spune că autorul scoate în lumină aspecte importante din partea nevăzută a realității noastre.

Volumul *Elogiu lecturii* însumează 50 de editoriale. Dacă, din punct de vedere cantitativ, cineva va zice că nu sunt prea multe, în schimb, vom afirma că – în ceea ce privește conținutul lor – sunt foarte consistente, iar pentru domeniul biblioteconomic chiar foarte importante. Deci trebuie să luăm în considerație, în primul rând, latura practică a lucrărilor elaborate în cei aproape 14 ani de serviciu al autorului la BM „B.P. Hasdeu”. De fapt, Vlad Pohilă, care se simte mereu într-un vârtej analitic și este pentru totdeauna prins în mrejele cărții și bibliotecii, realizează o trecere în revistă a rolului jucat de această instituție atât în istoria spiritualității municipiului Chișinău, cât și a Republicii Moldova, în ansamblu.

Editorialele lui Vlad Pohilă sunt niște texte accesibile oricărui cititor, chiar și celui care nu are o pregătire specială în domeniul biblioteconomic sau al științelor comunicării. De aceea recomandăm această carte (întrucâtva deosebită!) spre lectură tuturor celor interesați de însuși procesul lecturii, de carte și bibliotecă. Fiind plasat și pe site-ul BM „B.P. Hasdeu”, în format digital, volumul dat – care oferă repere ușor de preluat sau de adaptat – îl adresăm cu deosebire cadrelor didactice universitare care predau la facultățile de jurnalism și științe ale comunicării și care urmăresc realizarea unei instruiți eficiente a studenților, formatorilor și practicienilor din domeniul corespunzător. Îl adresăm, de aseme-

nea, specialiștilor care sunt în permanentă căutare de informații actuale cu privire la impactul mijloacelor de comunicare în masă asupra societății, deoarece, din păcate, acest domeniu de o importanță majoră este foarte puțin cercetat, iar cartea *Elogiu lecturii* conține, în mare, informații de ultimă oră, ilustrate cu numeroase exemple din practica bogată de jurnalist a autorului ei. Sperăm că acest volum va umple golul format (neintenționat), deoarece viitorii jurnaliști și bibliotecari (dar și alți specialiști de profesii apropiate) au nevoie de îndrumare ca să beneficieze, în carierele lor, de practici ce corespund adevărului, de încredere în cele relatate.

Prin această tipăritură, Vlad Pohilă (care, pe lângă articolele din presa scrisă, este cunoscut publicului în ultimul timp și prin luările sale de atitudine la diverse posturi de radio și TV) a dat dovadă că are talent și intuiție bună să scrie editoriale excelente, care pot să-l intereseze atât pe un elev sau student, cât și pe un bibliotecar, cadru didactic sau cercetător științific.

Concluzia finală: *Elogiu lecturii: editoriale din revista BiblioPolis (2003-2015)* de Vlad Pohilă este o carte-eseu, o carte-surpriză, care merită să fie citită și recită de toată lumea îndrăgostită de frumosul ce îl produce cuvântul scris. Este un volum ce reunește editoriale cu teme de o stringentă actualitate, care ar trebui să fie puse pe ordinea de zi a bibliotecilor de tot rangul, ba mai mult: să-l intereseze pe fiecare dintre noi. Nu în zadar am făcut un elogiu unui... elogiu.

Valeriu RAȚĂ,
bibliotecar

BiblioPolis. 2016, vol. 60, nr. 1, pp. 189-195.